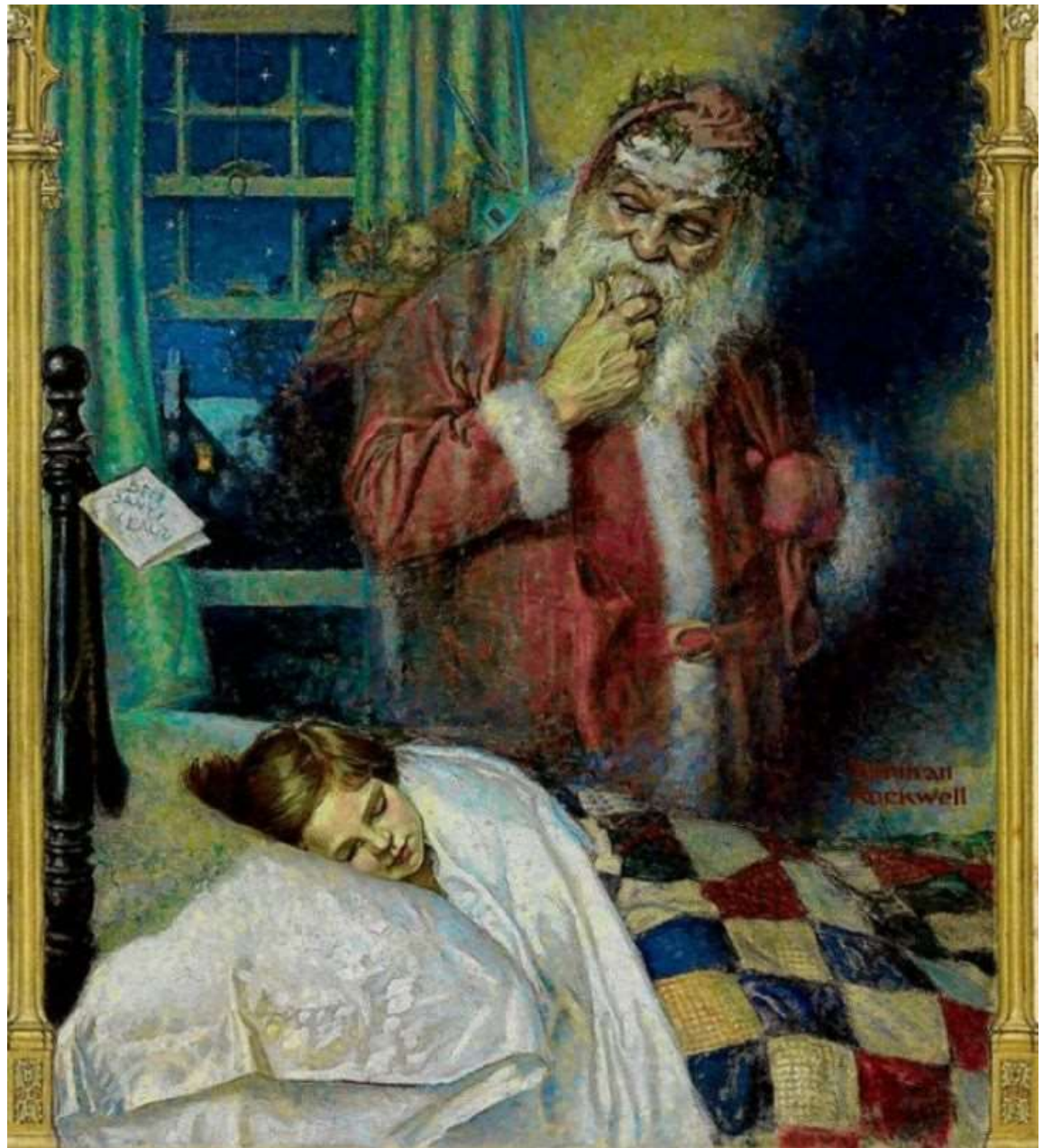


Naujieji Metai: šventės istorija

Normanas
Rokvellas.
Santa Klaus,
1921 m.



Senovės Romoje buvo garbinamas **Janusas** — pasirinkimo, durų ir visų pradžių dievas. Vienas mėnuo vadintas Januso garbei (lot. Januarii, angl. January, rus. Janvarj, vok. Januar). Tai dviveidis dievas, kurio vienas veidas nukreiptas į priekį, o kitas – atgal.

Janusas



Januso atributai – **raktai** ir **vėzdas**, kad galėtų atidaryti ir uždaryti duris bei nuvyti nekviestus svečius. Sausio 1-ąją dieną žmonės linkėjo vienas kitam sėkmės. Sausio 1-osios dienos linkėjimai turėjo daugiausia galimybių išsipildyti. Į Januso **šventyklą** tą dieną žmonės nešdavo **saldumynus** ir **pinigus**, kad prasidedantys metai būtų sėkmingi ir turtingi

Romos valdytojas **Julijus Cezaris** 46 m. prieš Kristų įvykdė keletą labai svarbių reformų. Jis pakvietė į Romą graikų astronomą, matematiką ir filosofą **Sozigeną** parengti kalendoriaus reformą. Sozigenas siūlė atsisakyti mėnulio kalendoriaus ir priimti **Egipto saulės kalendorių**, pagal kurį metuose buvo 365 dienos, kas ketvirti metai pridedant vieną dieną.

Pirmąją metų dieną laikyta diena, kada **Sirijus** (Sotis) auštant pirmą kartą pasirodydavo virš **Memfio** miesto (Senovės Egipto sostinė 3100-2258 m. prieš Kristų). Julijaus Cezario valia pirmąją metų dieną buvo paskelbta **45 m. prieš Kristų sausio 1 d.**

Pradžioje daryta klaida: papildoma diena buvo pridedama ne kas ketvirtais, bet kas trečiais metais. Taip tęsėsi 36 metus, bet **Oktaviano Augusto** (valdė 27 m. prieš Kristų – 14 m. po Kristaus) laikais klaida ištaisyta

Praėjo daug laiko, kol sausio 1 d. tapo standartinė pasaulietinė metų pradžia.

Pavyzdžiui:

Venecijos respublikoje – 1522 m.

Švedijoje – 1529 m.

Šventojoje Romos imperijoje – 1544 m.

Ispanijoje, Portugalijoje –1556 m.

Prūsijoje, Danijoje, Norvegijoje – 1559 m.

Prancūzijoje – 1564 m.

Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje –
1362 m.

Rusų valstybėje – 1700 m.

Didžiojoje Britanijoje – 1752 m.

Japonijoje – 1873 m.

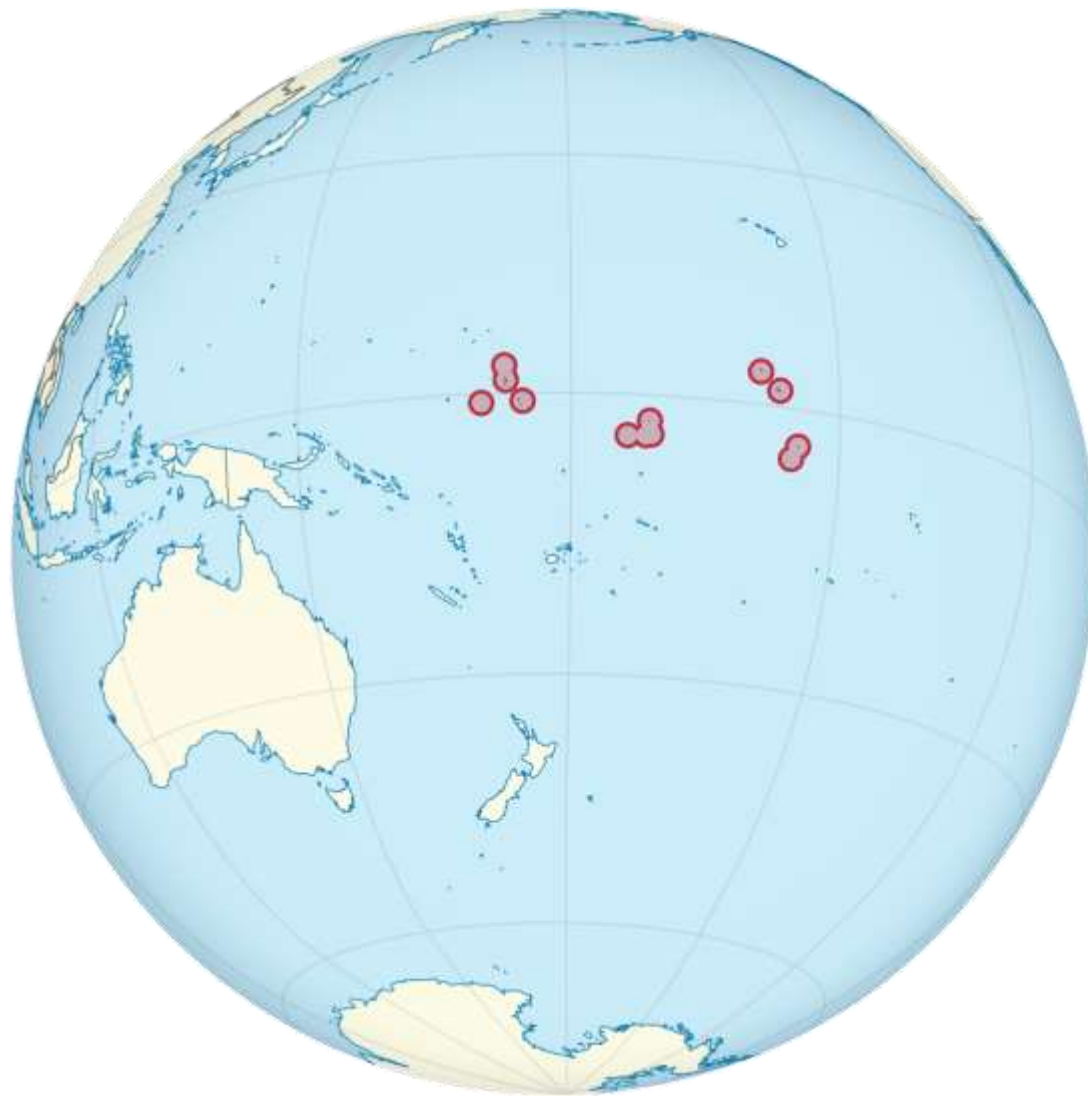
Kinijoje – 1912 m.

Graikijoje – 1923 m.

Turkijoje – 1926 m.

1582 m. Romos popiežiaus Grigaliaus XIII valia įvykdyta kalendoriaus reforma – atsirado **Grigaliaus kalendorius**, pagal kurį dauguma pasaulio šalių šiais laikais švenčia Naujuosius Metus. Naujieji metai prasideda Ramiajame vandenyne **Kiribati Respublikoje**. Vėliausiai metai prasideda **Amerikos Samoa** (JAV užjūrio teritorija).

Kiribati valstybė



Amerikos Samoa



Tačiau kai kuriose šalyse išliko tradicija
švęsti “savo” Naujuosius Metus:

tarp sausio 21 d. ir vasario 21 d. (viena
diena) yra **Kinų** Naujieji Metai;

kovo 21 d. arba kovo 22 d. – **Irano**
Naujieji Metai – Nauruzas, švenčiamas

Irane, Azerbaidžane, Kazachstane,
Kirgizijoje, Tadžikistane, Turkmėnijoje,
Uzbekistane;

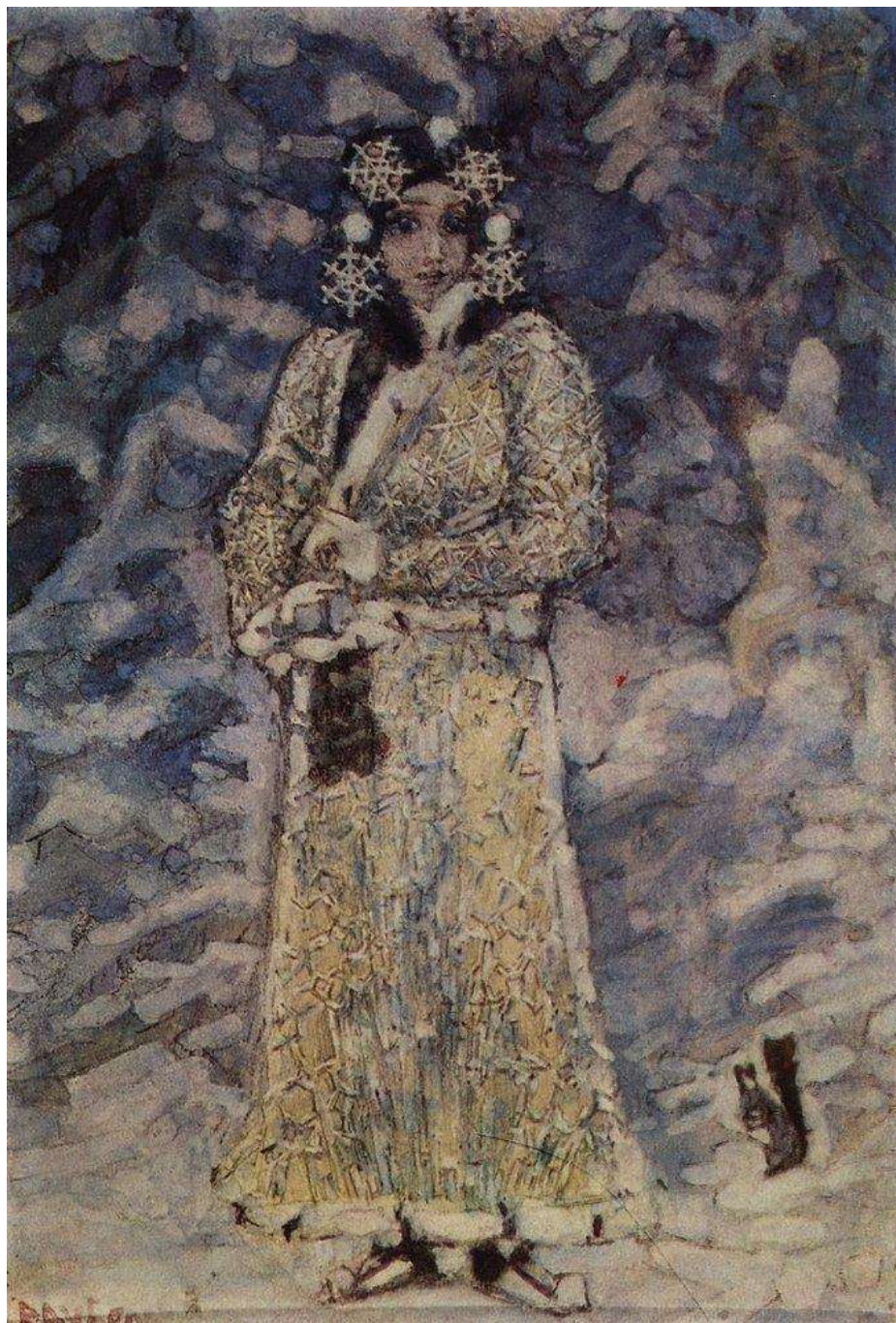
balandžio 14 d. – **Bengalijos** Naujieji
Metai;

praėjus 163 dienoms po Pesak (ne
anksčiau rugsėjo 5 d., ne vėliau spalio 5
d.) yra judėjų šventė **Roš ha-Šana**

Rytų slavai (rusai, baltarusiai, ukrainiečiai) pažymi **Senuosius Naujuosius Metus**. Pagal Grigaliaus kalendorių tai yra naktis į sausio 14 d. Nuo 1901 m. iki 2100 m. skirtumas tarp Julijaus ir Grigaliaus kalendorių yra **13** dienų. Senuosius Naujuosius Metus kai kas švenčia ir Kazachstane, Gruzijoje, Armėnijoje, Azerbaidžane, Serbijoje, Šveicarijoje

1929 m. Tarybų Sąjungoje uždrausta švęsti Kalėdas, tačiau pasitinkant **1935** metus, leista puošti eglutes ir švęsti Naujuosius Metus. Svarbiausias atributas – **Senis Šaltis**, žinomas nuo 1840 m. kaip Kalėdų “veikėjas”, o 1935 m. jis tapo Naujųjų Metų atributu. Nuo 1937 m. Senį Šaltį privalo lydėti anūkė **Snieguolė**

Michailas Vrubelis.
Snieguolė,
1890 m.



Viktoras Vasnecovas.
Snieguolė, 1899 m.
(Snieguolė – pasakų
personažas, Rusijoje
literatūrinio
apibūdinimo
susilaukęs 1869 m.
Snieguolė todėl, iš
sniego padaryta
figūra atgijo)



Snieguolēs namai Kostromoje (Rusija)



Azijos šalyse pažymint Naujuosius Metus pradėta naudoti **pirotechnika**. Pirmiausia paprotys atsirado **Kinijoje**, nes manyta, kad triukšmas ir ryški šviesa padės nubaidyti piktąsias dvasias. Iš Kinijos šis paprotys išplito pasaulyje. Šiais laikais išleidžiami milijonai dolerių fejerverkams.

828 metrų aukščio
dangoraižis Dubajuje
(Jungtiniai Emyratai),
iš kurio leidžiami
fejerverkai yra vieni
brangiausių pasaulyje





Taipėjus 101 –
bokštas Taivania
sostinėje; 101
aukštas, bokšto
aukštis —
509,2 metro



Fejerverkas
Taipéjuje 101



Naujametinis rutulys ant New York Times Building, Niujorkas



Vilniuje





Vokietijoje Naujųjų Metų išvakarės vadina Šv. Silvestru garbei krikščionių šventojo, mirusio 335 m. **gruodžio 31 d.**



SILVESTER · PP · I · ROMANVS ·

Viena legenda pasakoja, kad imperatorius **Konstantinas** (valdė 306-337 m.) už krikščionių persekiojimą buvo nubaustas raupais, o vyskupas Silvestras jį pakrikštijo, ir imperatorius pasveiko. Vėliau legenda papildyta teiginiu, kad imperatorius atsidėkojo Silvestrui, atiduodamas jam ir jo įpėdiniamis valdyti

vakarinę Romos imperijos dalį. Tai vadinama **Konstantino dovana** ir tuo grindžiama popiežių pretenzija valdyti Europą.

Kita legenda byloja, kad 314 m. Silvestras pagavo jūrų pabaisą **Leviataną**, kuris 1000 metais turėjo išlįsti iš jūros ir sukelti **pasaulio pabaigą**

Giustavas Dorė.
Leviatano
nužudymas,
1865 m.



Graikijoje naujametinių šeimos pietų metu šeimininkė deda į lėkštę kai kurias savo brangenybes kaip klestėjimo atėjusiais metais simbolį. Po pietų indai neplaunami iki kitos dienos, nes Šv. Vasilijus ateis su dovanomis – reikia palikti jam valgyti

Ispanijoje kiekvienas kurantų dūžis palydimas suvalgoma viena vynuoge, sugalvojant norą. Šis paprotys buvo aprašytas 1897 m., bet paprasti žmonės tvirtina, kad tai prasidėjo 1909 m., norint suvartoti nereikalingą tų metų vynuogių derliaus perteklių.

Suvalgę po dvylika uogų, žmonės išsiskirsto po namus, kur vakarieniauja vartodami šampaną ir vynus.

Laikas nuo Kalėdų iki Trijų karalių Ispanijoje vadinamas **“šventuoju dvylikadieniu”**.

Turkijoje papročio švęsti Naujuosius Metus nėra. Šventė nedraudžiama, bet nerekomenduojama triukšmauti per naktį. Dideliuose miestuose, kur gyvena daug sueuropintų žmonių, Naujieji Metai švenčiami su Santa Klausu analogu **Noel Baba**.

Noelis Baba



Turkijos kurortuose, kur suvažiuoja daugybė atostogaujančių, Naujieji Metai pažymimi su dideliu užmoju. Renginiai skirti turistams, o turkų šeimos Naujuosius sutinka prie turtingai padengtų stalų, bet be europietiškos atributikos ir dovanų. Nedidelėse gyvenvietėse jokių šventinių priemonių tą vakarą nebūna.

Kai kuriose **Prancūzijos** vietovėse naujametinės šventės prasideda gruodžio 5 d. Tai Šv. Mykolo diena. Tą dieną **Per-Noelis** geriems vaikams atneša dovanų ir saldainių. Avėdamas mediniais batais (klumpėmis?). Per- Noelis su dovanų pintine ant nugaros atjoja asilu. Palikęs asilą lauke, dūmtraukiu jis patenka į

namus ir į avalynę deda dovanas. Per-
Noelį lydi **Per- Fuetaras**, kuris nešasi
rykštes ir pasakoja Per- Noeliui, kaip
vaikas elgėsi metų bėgyje ir nusipelno jis
dovanų ar bausmės. Tradiciškai prancūzai
Naujuosius Metus švenčia su draugais
(Kalėdas – šeimoje)

Per- Noelis



Joyeux Noël

Per Noelis ir Per Fuetaras



Estijoje kai kurie žmonės mano, kad naujametinę naktį reikia valgyti septynis, devynis arba dvylika kartų. Dalį valgio reikia palikti protėviams, kurie tą naktį ateina į namus. Tradiciškai estai valgo kiaulieną su raugintais kopūstais, keptomis bulvėmis, o taip pat kraujinius vėdarus

Valentinas Gubariovas. Naujametinis vaizdas

